

## EDUSKUNNAN VASTAUS 167/2010 vp

### Hallituksen esitys laiksi laivaväen lääkärin- tarkastuksista

#### *Asia*

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laiksi laivaväen lääkärintarkastuksista (HE 102/2010 vp).

#### *Valiokuntakäsittely*

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on antanut asiasta mietinnön (TyVM 8/2010 vp).

#### *Päätös*

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

## Laki

### laivaväen lääkärintarkastuksista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

#### 1 §

##### *Tarkoitus*

Tämän lain tarkoituksena on edistää merenkulun turvallisuutta säätämällä laivaväelle tehtävistä lääkärintarkastuksista.

#### 2 §

##### *Soveltoamisala*

Lakia sovelletaan suomalaisella aluksella työskentelevään laivaväkeen.

Lakia ei sovelleta henkilöön, joka työskentelee:

1) puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen aluksella, jota ei pääsääntöisesti käytetä yleisessä liikenteessä matkustajien tai lastin kuljettamiseen;

2) huviveneessä ja huvialuksessa;

3) vuokraveneessä;

4) lossissa;

5) aluksella, jonka pituus on enintään 10 metriä ja jota käytetään teollisuuslaitoksen selvästi erotetuilla vesivarastoalueilla;

6) aluksella, jonka pituus on enintään 10 metriä ja jota ei käytetä yleisessä liikenteessä matkustajien kuljettamiseen, säännölliseen lastin kuljettamiseen eikä hinaukseen;

7) aluksella, jota käytetään sellaisessa vapaaehtoisessa meripelastustoiminnassa, joka ei ole kaupallista toimintaa ja jossa on meripelastustoimen etsintä- ja pelastustehtävien hoitamista varten koulutettu miehistö.

Lakia ei myöskään sovelleta henkilöön, joka:

1) työskentelee aluksella vain sen ollessa satamassa;

2) toimii aluksella tarkastus-, huolto- tai muussa näihin rinnastettavassa tilapäisessä tehtävässä;

3) työskentelee aluksella tilapäisesti esiintyvänä taiteilijana.

3 §

*Määritelmät*

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *alkutarkastuksella* ensimmäisen kerran tehtävää lääkärintarkastusta;
- 2) *uusintatarkastuksella* alkutarkastuksen jälkeistä laivaväen lääkärintarkastusta;
- 3) *merimieslääkärillä* lääkärin hyväksymisestä merimieslääkäriksi annetussa laissa (47/2009) tarkoitettua lääkäriä;
- 4) *merimiesterveyskeskuksella* kansanterveyslain (66/1972) 14 a §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja työterveyshuoltopalveluita tarjoavaa terveyskeskusta;
- 5) *laivaväellä* ja *laivanisännällä* samaa kuin laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetussa laissa (1687/2009).

4 §

*Laivaväen terveysvaatimukset*

Laivaväen on täytettävä tehtävän edellyttämät terveysvaatimukset saadakseen työskennellä aluksella. Edellyttämällä laivaväeltä lääkärintodistusta varmistetaan henkilön terveydentilan soveltuvuus aluksella tehtävään työhön.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan säätää tarkemmin laivaväeltä eri tehtävissä vaadittavasta näkö- ja kuulokyvystä ja värinäöstä sekä muista terveysvaatimuksista. Sosiaali- ja terveysministeriön on ennen asetuksen antamista kuultava merimiesasiain neuvotelukuntaa.

5 §

*Laivanisännän velvollisuudet*

Laivanisännän on varmistettava, että alukselle työhön tulevalle on voimassa oleva 9 §:ssä tarkoitettu lääkärintodistus tai 10 §:n 3 momentissa tarkoitettu tilapäinen lupa taikka 13 §:ssä tarkoitettu poikkeuslupa ja että henkilö luovuttaa mainitun asiakirjan aluksella säilytettäväksi.

Jos laivanisäntä työskentelee aluksella, hänellä on oltava voimassa oleva 9 §:ssä tarkoitettu

lääkärintodistus tai 10 §:n 3 momentissa tarkoitettu tilapäinen lupa taikka 13 §:ssä tarkoitettu poikkeuslupa.

Laivanisännän on säilytettävä 1 ja 2 momentissa tarkoitettut asiakirjat aluksella laivaväkeen kuuluvan henkilön palvelussuhteen tai sopimuksen päättymiseen taikka tämän toiseen alukseen siirtymiseen asti.

Laivaväen terveydentilatietojen käsittelyssä noudatetaan, mitä yksityisyyden suojasta työelämässä annetussa laissa (759/2004) säädetään.

6 §

*Laivaväen lääkärintarkastukset ulkomaanliikenteessä*

Alkutarkastuksen ulkomaanliikennettä varten tekee merimieslääkäri merimiesterveyskeskuksessa. Erityisen painavasta syystä merimieslääkäri voi tehdä alkutarkastuksen myös muualla. Tällöin alkutarkastus on tehtävä uudelleen merimiesterveyskeskuksessa viimeistään kolmen kuukauden kuluttua muualla tehdystä alkutarkastuksesta.

Uusintatarkastuksen ulkomaanliikennettä varten tekee merimieslääkäri. Erityisen painavasta syystä uusintatarkastuksen voi tehdä myös muu laillistettu lääkäri. Tällöin uusintatarkastus on tehtävä uudelleen viimeistään kolmen kuukauden kuluttua ensimmäisessä satamassa, jossa on merimieslääkäri.

7 §

*Laivaväen lääkärintarkastukset kotimaanliikenteessä*

Alkutarkastuksen kotimaanliikennettä varten tekee merimieslääkäri. Erityisestä syystä myös muu laillistettu lääkäri voi tehdä alkutarkastuksen, jolloin merimieslääkärin on tehtävä lääkärintarkastus uudelleen kolmen kuukauden kuluttua alkutarkastuksesta.

Uusintatarkastuksen kotimaanliikennettä varten tekee merimieslääkäri tai erityisestä syystä muu laillistettu lääkäri.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 ja 2 momentissa sekä 6 §:ssä tarkoitetun lääkärintarkastuksen tekemisestä. Sosiaali- ja terveysministeriön on ennen asetuksen antamista kuultava merimiesasiain neuvottelukuntaa.

## 8 §

### *Velvollisuus osallistua uusintatarkastukseen poikkeuksellisesti*

Jos laivaväkeen kuuluvan henkilön työ aluksella on pitkäaikaisesti keskeytynyt sairauden tai tapaturman vuoksi, uusintatarkastus on tehtävä ennen työhön palaamista.

## 9 §

### *Laivaväen lääkärintodistus*

Lääkärintodistus annetaan suomeksi tai ruotsiksi ja tarkastettavan henkilön pyynnöstä lisäksi englanniksi ulkomaanliikennettä varten.

Lääkärintodistuksesta tulee käydä ilmi:

1) tarkastettavan henkilön nimi ja muut tunnistetiedot sekä yhteystiedot;

2) se, että henkilö on fyysiseltä ja psyykkiseltä terveydeltään soveltuva aiottuun tehtävään eikä hänellä ole sellaista vikaa, vammaa tai sairautta, joka estää tai selvästi vaikeuttaa hänen työtään;

3) se, ovatko henkilön näkö- ja kuulokyky sekä värinäkö sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa säädettyjen vaatimusten mukaiset;

4) se, että henkilö ei sairasta tautia, jonka voidaan olettaa pahenevan työssä tai vaarantavan muiden aluksella olevien terveyden taikka merenkulun turvallisuuden.

Jos lääkärintodistus annetaan alle 18-vuotiaalle, siitä tulee käydä ilmi, että työskentely aluksella tai sen jatkaminen ei ole haitallista hänen terveydelleen tai kehitykselleen.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa laivaväen lääkärintodistuksen mallilomakkeen kuuluttuaan sitä ennen merimiesasiain neuvottelukuntaa.

Lääkärin velvollisuudesta lähettää jäljennös lääkärintodistuksesta Työterveyslaitokselle säädetään merimiehen lääkärintarkastuksista pidettävästä rekisteristä annetun lain (25/1999) 2 §:ssä.

## 10 §

### *Laivaväen lääkärintodistuksen voimassaolo*

Laivaväen lääkärintarkastuksesta annettava lääkärintodistus on voimassa kaksi vuotta sen antopäivästä lukien. Alle 18-vuotiaan lääkärintodistus on voimassa yhden vuoden ajan. Värinäköä koskeva todistus on voimassa kuusi vuotta.

Jos laivaväen lääkärintodistuksen voimassaolo päättyy matkana aikana, tarkastus on tehtävä 6 tai 7 §:n mukaisesti ensimmäisessä poikkeamissatamassa, kuitenkin viimeistään kolmen kuukauden kuluttua todistuksen voimassaolon päättymisestä.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi pakottavasta syystä antaa henkilölle tilapäisesti luvan työskennellä ilman voimassaolevaa lääkärintodistusta, jos lääkärintodistuksen voimassaolo on äskettäin päättynyt. Lupa on voimassa sellaiseen seuraavaan satamaan saakka, jossa tarkastus voidaan 6 tai 7 §:n mukaisesti tehdä, kuitenkin enintään kolme kuukautta.

## 11 §

### *Terveydentilavakuutus*

Jos laivaväkeen kuuluvan henkilön yhtäjaksoinen työ aluksella on keskeytynyt muun kuin sairauden tai tapaturman vuoksi, henkilön on annettava laivanisännälle tämän pyynnöstä kirjallinen vakuutus (*terveydentilavakuutus*) siitä, ettei hänen terveydentilassaan ole tapahtunut muutoksia viimeisen lääkärintarkastuksen jälkeen.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa terveydentilavakuutuksen mallilomakkeen kuuluttuaan sitä ennen merimiesasiain neuvottelukuntaa.

12 §

*Tietojen antaminen henkilön terveydentilasta*

Tarkastettavan tulee lääkärintarkastuksessa esittää tarkastavalle lääkärille selvitys henkilöllisyydestään ja vahvistaa antamansa terveydentilaansa koskevat esitiedot allekirjoituksellaan.

Tarkastavalla lääkärillä, Työterveyslaitoksella ja Liikenteen turvallisuusvirastolla on tarkastettavan suostumuksella oikeus maksutta saada tarpeellisia tietoja hänen aikaisemmasta terveydentilastaan häntä aikaisemmin hoitaneilta lääkäreiltä, sairaaloilta ja laitoksilta tässä laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi.

13 §

*Poikkeuslupa*

Liikenteen turvallisuusvirasto voi hakemuksesta antaa luvan:

1) erityisen painavasta syystä henkilön ottamiseen työhön alukselle huolimatta siitä, ettei häntä alkutarkastuksessa ole todettu työhön soveltuvaksi;

2) erityisestä syystä henkilön jatkaa työtä aluksella huolimatta siitä, ettei häntä uusintatarkastuksessa ole todettu soveltuvaksi tekemään työtä aluksella.

Liikenteen turvallisuusviraston on ennen poikkeuslupa-asian ratkaisemista pyydettävä lausunto hakijan terveydentilasta Työterveyslaitokselta. Liikenteen turvallisuusvirasto voi myöntää poikkeusluvan enintään kahdeksi vuodeksi kerrallaan ja tarvittaessa asettaa siihen rajoituksia ja ehtoja, jotka liittyvät poikkeusluvan voimassaoloaikaan, liikennealueeseen tai henkilön tehtäviin. Värinäköä koskeva poikkeuslupa voidaan kuitenkin myöntää enintään kuudeksi vuodeksi kerrallaan.

Liikenteen turvallisuusviraston poikkeuslupaa koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

14 §

*Uuteen lääkärintarkastukseen määrääminen*

Sen estämättä, että henkilö on alku- tai uusintatarkastuksessa todettu soveltuvaksi aluksella työskentelyyn taikka hänelle on myönnetty 13 §:n mukainen poikkeuslupa, Liikenteen turvallisuusvirasto voi päätöksellään määrätä henkilön viipymättä uuteen lääkärintarkastukseen, jos on käynyt ilmeiseksi, ettei tämä terveyden heikentymisen vuoksi enää täytä 9 §:n 2 momentissa säädettyjä vaatimuksia taikka 13 §:n nojalla myönnetyn poikkeusluvan myöntämisen edellytyksiä.

Liikenteen turvallisuusviraston on ilmoitettava 1 momentissa tarkoitetusta päätöksestä viipymättä asianomaiselle ja sille toiminnanharjoittajalle, jonka palveluksessa henkilö on. Määräyksen tiedoksisaannista lukien henkilö ei ole oikeutettu jatkamaan työskentelyä aluksella ennen kuin terveydentila on todettu siihen soveltuvaksi.

Liikenteen turvallisuusviraston 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta.

15 §

*Nähtävänäpito*

Tämä laki ja sen nojalla annetut säädökset on pidettävä nähtävänä aluksella tai, jollei se kotimaanliikenteessä aluksen koon huomioon ottaen ole tarkoituksenmukaista, laivanisännän osoittamassa muussa sopivassa paikassa.

16 §

*Valvonta*

Tämän lain noudattamista valvovat Liikenteen turvallisuusvirasto sekä terveydenhuolto- ja työsuojeluviranomaiset.

17 §

*Laivaväen lääkärintarkastusrikkomus*

Joka tahallaan

1) rikkoo 5 §:ssä säädetyn velvollisuuden varmistaa, että alukselle työhön tuleva antaa 9 §:ssä tarkoitetun lääkärintodistuksen tai 10 §:n 3 momentissa tarkoitetun tilapäisen luvan taikka 13 §:ssä tarkoitetun poikkeusluvan,

2) rikkoo 5 §:n 3 momentissa säädetyn velvollisuuden säilyttää 9 §:ssä tarkoitetun lääkärintodistuksen tai 10 §:n 3 momentissa tarkoitetun tilapäisen luvan taikka 13 §:ssä tarkoitetun poikkeusluvan aluksella työskentelyn ajan tai

3) antaa totuuden vastaisen terveydentilavakuutuksen tai vahvistaa 12 §:n 1 momentin mukaisesti totuuden vastaiset esitiedot terveydentilastaan,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *laivaväen lääkärintarkastusrikkomuksesta* sakkoon.

18 §

*Voimaantulo ja siirtymäsäännökset*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan merimiehen lääkärintarkastuksista annettu asetus (476/1980). Mainitun asetuksen nojalla merimieheltä vaadittavasta näkö- ja kuulokyvystä annettu sosiaali- ja terveysministeriön päätös (70/1985) jää voimaan.

Aikaisempien säännösten nojalla annettujen merimiesten lääkärintodistusten, tilapäisten lupien ja poikkeuslupien voimassaolo jatkuu niiden voimassaoloajan loppuun.

Jos muussa laissa tai asetuksessa viitataan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleeseen merimiehen lääkärintarkastuksista annettuun asetukseen, sen sijasta on sovellettava tätä lakia.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

---

Helsingissä 10 päivänä marraskuuta 2010

---